

Rumunija: mediji se zale na zastrasivanje

Author: [Daniela Tichel](#)

Napadi na novinare mogu ugroziti izgleda Rumunije da se pridruzi Evropskoj uniji.

Zvanicnici Evropske unije doveli su u pitanje pridruzivanje Rumunije evropskoj porodici nacija posle niza napada na novinare koji su istrazivali veze izmedju politike i korupcije.

Ema Nikolson iz Velike Britanije, izvestilac Evropskog parlamenta za Rumuniju, zatrazila je pocetkom februara da se odlozi odgovor na zahtev Bukuresta za uclanjenjem u Evropsku uniju. Ari Ostlander iz Holandije podneo je amandman s tim predlogom Evropskom parlamentu u Strazburu.

Komesar za prosirenje Evropske unije Ginter Ferhojgen zvanicno je zatrazio od Rumunije informacije o tim napadima.

Ovakva kritika izazvala je uznemirenje u Bukurestu. Prituzbe iz inostranstva na narusavanje slobode stampe dovele su u neugodnu situaciju politicki establisment, ali su rumunske medijske grupe izrazile podrsku takvim kritikama.

Dvadeset i dve medijske asocijacije potpisale su otvoreno pismo 8. februara komesaru za prosirenje Evropske unije u kome se podrzava kritika evropskih zvanicnika na racun rumunskih vlasti. U otvorenom pismu izrazava se zabrinutost zbog nasilnih napada na novinare i, dodaje, da je narastajuci politicki pritisak u vezi sa predstojecim izborima.

Medijske grupe pozdravile su pokusaje da se "upozore rumunske vlasti kako Evropa ima interesa da se obezbede medijske slobode u zemlji koja se pridružuje Evropskoj uniji" i podsetile vladu da je u obavezi "da preduzme odlucne mere protiv zastrasivanja i agresije" prema medijima.

Sesnaest novinara dozivelo je prosle godine fizicke napade. Svi oni su pisali izvestaje o korumpiranim zvanicnicima ili o lokalnoj mafiji. Jos ih je vise dobilo anonimne poruke u kojima im se pretilo smrću.

O napadu na Ino Ardeleana, urednika dnevnog lista "Evenimentul Zilei", najvise se pisalo. On je pretucen nakon sto su objavljeni njegovi clanci o navodnoj korupciji medju zvanicnicima vladajuće Socijaldemokratske stranke.

Nepoznati napadaci pretukli su proslog decembra Ardeleana na ulicama Temisvara. Ardeleana su nekoliko puta operisali i proveo je skoro dva meseca u bolnici.

Americki ambasador Majkl Gest ostro je osudio ovaj napad, a francuski ambasador Filip Etjen je posetio Agenciju za monitoring stampe u Bukurestu da bi se raspitao o slicnim incidentima.

Etjen je izjavio za rumunske medije da se francuski zvanicnici i dalje "veoma zainteresovani" za ishod zvanicnih istraga o dva razlicita napada proslog leta na dvojicu novinara. Ambasador je dodao kako je "zabrinjavajuće" to sto se poslednji incident dogodio uoci izbora, a u trenutku kada se Rumunija priprema za pridruzivanje Evropskoj uniji.

Napad na Ardeleana naisao je na snaznu osudu, a premijer Adrijan Nastase je prokomentarisao kako je pre tri nedelje najavio da ce zaduziti ministra unutrasnjih poslova za ovaj slucaj.

Ipak, veruje se da je predsednik vlade preduzeo ovaj korak nakon sto su zapadne organizacije za ljudska prava i diplomate javno izrazili zabrinutost za slobodu govora u Rumuniji.

Nastase je zatražio od vlasti da pronadju krivca kako se ovaj slucaj ne bi povezivao sa Socijaldemokratskom strankom dodajuci da bi bio "iznenadjen" ukoliko bi se utvrdilo bilo kakve veze sa ovom politickom partijom.

Florin Kovac, Ardeleanov advokat, izjavio je kako odsustvo reakcije policije posle napada na njegovog klijenta predstavlja sastavni deo prepoznatljivog obrasca. "Zalosno je sto u svojim istragama o fizickim napadima na novinare prosle godine policija nije identifikovala pocinioce", kaze on.

Kovac je dodao kako veruje da je za ove napade angazovana mafijaska mreza. "Nazalost, novinarstvo je jedna od najrizicnijih profesija u Rumuniji", rekao je advokat za IWPR.

Silvija Vranceanu, urednica "Ziarul de Vrancea", iz Focana, grada na istoku Rumunije, slaze se sa ovom tvrdnjom. "Otvaranje novinarskih istraga i iznosenje istine postaje sve opasnije", kaze ona. "Sokirana sam onim sto se desilo nekim novinarima."

Ona je nedavno pretucena ispred ulaza u svoj stan. "Policija nije nista uradila", kaze ona. "Rekli su mi da pogledam fotografije osumnjiceni u policijskoj stanici, i to je bilo sve."

Neki reporteri su svoje novinarske istrage platili zivotom. Josif Kostinas, reporter koji je pisao knjigu o organizovanom kriminalu u temisvarskom regionu, misteriozno je nestao iz grada u junu 2002. godine. Njegovo telo pronadjeno je u obliznjoj sumu skoro godinu dana kasnije.

Napadi na rumunske novinare u 2003. godini pominju se u godisnjim izvestajima koje pripremaju organizacije za ljudska prava.

Medjunarodna organizacija Reporteri bez granica pomenula je "narastajuci pritisak vlasti na novinare kojima se uskracuje mogucnost za iznosenje suprotnih politickih stavova ili kritike koji bi mogli doprineti "losem imidzu" zemlje u trenutku kada Rumunija pregovara o uclanjenju u NATO i Evropsku uniju."

Medijska organizacija jugoistocne Evrope, SEEMO, sa sedistem u Becu, izrazila je "duboku zabrinutost" zbog Condi Zoltana, novinara lista "Miercurea Ciuc", u centralnoj Rumuniji, koga je nepoznati napadac pretukao dve nedelje posle napada na Ardeleana.

Zoltan je zadobio ozbiljne povrede neposredno posle Bozica kada je pretucen metalnom polugom na stepenicama ispred svog stana. Ovaj novinar je vec ranije napadnut proslog septembra kada je istrazivao aktivnosti lokalne mafije u oblasti Miercurea Ciuc.

"SEEMO je obavesten o brojnim slucajevima fizickih napada na novinare u Rumuniji ove godine", izjavio je generalni sekretar SEEMO-a Oliver Vujovic. "To je veoma zabrinjavajuce, pogotovo imajući u vidu predstojece izbore u Rumuniji 2004. godine."

Osim direktnog pritiska, rumunski novinari sve više se zale na cenzuru koju im nameću privatni vlasnici lokalnih novina.

Američka organizacija za ljudska prava "Freedom House" nedavno je u svom izveštaju kritikovala ovu cenzuru opisujući je kao "nedostatak uredjivacke nezavisnosti" u rumunskim privatnim medijima koji su skloni tome da "promovisu licne, politicke i poslovne interese vlasnika umesto da teze sto boljeme novinarstvu".

Novinarka Mihaela Karstea iz Brasova izjavila je za IWPR da je ovaj problem ocigledan u njenom gradu gde novinari prosto prenose gledista vlasnika lokalnih listova. "Oni pisu ono sto njihove gazde od njih traze ili dobijaju otkaz", tvrdi Mihaela.

Horea Badau, koja je nedavno producirala diskusiju o medijskim slobodama na Delta Radio France International, rekla je da rumunski vlasnici stampanih medija slede "Berluskonijev model" misleci na italijanskog premijera koji je takodje i medijskim mogul.

"Oni su biznismeni, politicari i vlasnici medija istovremeno. Oni koriste medije da bi pomogli razvoj svojih poslovnih aktivnosti, ali i da bi poboljsale svoje politicke pozicije", tvrdi Badau.

Ona smatra kako prosecan lokalni novinar mora da prenosi stavove vlasnika medija u kome radi: "Ili ce pohvalno pisati o poslovnim i politickim partnerima vlasnika ili ce preci u opoziciju". To, medjutim, podrazumeva fizicko zastrasivanje.

Ne slazu se svi rumunski novinari da se njihova profesija nasla na udaru. Mihai Valentin Neagu, jedan od vodećih novinara iz Bukuresta, dovodi u sumnju tvrdnje o zastrasivanju.

"Rumunija nije Cecenija ili Avganistan", kaze on. "Rumunija ima slobodne medije, a optuzbe u novinama o najvećim korupcionaskim skandalima nisu prouzrokovale negativne posledice za novinare istrazivace."

Neagu kaze da vecina novinara predstavlja deo "fenomena ulicnog nasilja: razlika je u tome sto se o napadima na njih znatno vise govori nego oobicnim gradjanima"i dodaje, "Ijudi uvek kazu da vladajuca stranka snosi krivicu."

Sto se tice Ardeleana, on trenutno tuzi vlasti i policiju trazeci odstetu od milion i po dolara. "Iako je proslo vise od dva meseca, oni nisu uhapsili nijednog osumnjicenog za napad", kaze Ardelean.

"Nadam se da ce policija uskoro pronaci krivca kako bih mogao da povucem tuzbu, a da pravda bude zadovoljena."

Danijela Tuhel radi za bukurestanski dnevni list "Libertatea".

Location: [Chechnya](#)
افغانستان

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/rumunija-mediji-se-zale-na-zastrasivanje>